

ZNANOST = človekova (miselna) dejavnost, ki vodi do urejene celote povezanih spoznanj o realnem svetu, ki so sprejeta kot (obče) veljavna.

Strukturni elementi znanosti:

IZKUSTVO (EMPIRIJA) - rezultat neposrednega zaznavanja realnega sveta

ZNANSTVENA TEORIJA - logično povezane trditve in - pojasnjevanje pojavov iz realnosti

ZNANSTVENA METODA - pot do novega spoznanja in - povezuje teorijo in izkustvo

Teorija je splet logično povezanih trditev, ki sistematično pojasnjuje določen pojav ali skupino pojavov v okviru določenega področja realnosti.

SESTAVNI ELEMENTI ZN.TEORIJE:•

POJMI (KONCEPTI) - predstavljajo pojave

•DEJSTVA - govorijo o obstoju pojavov

•ZNANSTVENI ZAKONI - povezovanje dejstev

ZNANSTVENI ZAKON JE SPLOŠNA IZKUSTVENA TRDITEV O RAZLIČNIH VRSTAH DEJSTEV, KI IZRAŽA UNIVERZALNE ZNAČILNOSTI POJAVOV ALI STABILEN ODNOS MED POJAVI.

PARADIGMA - "vzorec raziskovanja" predpostavke in domneve znanstvene skupnosti, ki ne zahtevajo nikakršnega preverjanja znotraj te znanstvene skupnosti; način postavljanja raziskovalnih vprašanj in način iskanja odgovorov na ta vprašanja (metoda)

TEMATIKE PRI UTEMELJITELJIH POZITIVIZMA, KI SO BILE POMEMBNE ZA RAZVOJ DRUŽBOSLOVNE METODOLOGIJE: LOGIČNO-EPISTEMOLOŠKA VPRAŠANJA; VSEBINA TEORIJE; RAZMERJE ZNANOST-DRUŽBA; KONKRETNA METODOLOŠKA VPRAŠANJA

ZNAČILNOSTI POZITIVISTIČNO USMERJENEGA DRUŽBOSLOVNEGA RAZISKOVANJA:

· POTEK RAZISKAVE - OPERACIONALIZACIJA IN PREVERJANJE HIPOTEZ

· EMPIRIZEM

· VREDNOTNA NEVTRALNOST

· ZBIRANJE PODATKOV - POUKAREK NA ANKETI

· UPORABA KVANTITATIVNIH METOD

ZNAČILNOSTI POZITIVIZMA, KI SO BILE PREDMET RAZPRAV IN POLEMIK

•ENOTNA NAČELA ZNANSTVENEGA SPOZNAVANJA

- KONCEPT ZNANSTVENE POJASNITVE
- RAZUMEVANJE DRUŽBENEGA POJAVA KOT STVARI
- RAZUMEVANJE VLOGE ZNANOSTI
- POJMOVANJE KONCEPTOV: OBJEKTIVNOST, VELJAVNOST, ZANESLJIVOST
- VREDNOTNA NEVTRALNOST
- EMPIRIZEM IN ZAVRAČANJE SAMOOPAZOVANJA
- POUDARJANJE ANKETE IN UPORABE KVANTITATIVNIH METOD

OBJEKTIVNOST

NANAŠA SE NA POTEK IN NA REZULTATE RAZISKAVE

DVA VIDIKA OBJEKTIVNOSTI:

1. ODNOS DO STVARNOSTI
2. FORMALNE LASTNOSTI ZNANSTVENEGA SPOZNAVANJA

PREVERLJIVOST: NUJEN, VENDAR NE ZADOSTEN POGOJ OBJEKTIVNOSTI

ŠTIRI PROCEDURALNA PRAVILA:

1. JAVNOST PODATKOV
2. JAVNOST RAZISKOVALNEGA POSTOPKA
3. KONTROLA V TOKU RAZISKAVE
4. PRIKAZ VREDNOTNIH IZHODIŠČ RAZISKOVALCA

OVIRE OBJEKTIVNOSTI V DRUŽBOSLOVJU

1. NEMOŽNOST POPOLNE KONTROLE RAZISKOVANJA
2. DRUŽBENA DETERMINIRANOST RAZISKOVANJA
 - OPAZOVANJE OD ZNOTRAJ
 - POLOŽAJ RAZISKOVALCA V DRUŽBI
 - INTERESI IN VREDNOTE RAZISKOVALCA
 - REAKCIJE IN PRIČAKOVANJA OKOLJA
 - "ZDRAV RAZUM"

POTEK RAZISKAVE (FAZE, TOŠ)

- ODKRITJE (raziskovalni problem)
- UTEMELJITEV (hipoteze, podatki, analize)
- OVREDNOTENJE, UČINKOVANJE (javnost, teorija, delovanje)

Elementi raziskave:

- ENOTE ANALIZE (npr. osebe, skupine, dogodki)
- KAJ JE TISTO, KAR NAS (GLEDE ENOT) V RAZISKAVI ZANIMA? (lastnosti, spremenljivke, dimenzije)
- ČASOVNA DIMENZIJA (npr. medčasovne primerjave)
- PROSTORSKA DIMENZIJA (npr. mednarodna primerjalna raziskava)

RAZISKOVALNI NAČRTI (OBLIKE RAZISKAV)

- ANKETA
- EKSPERIMENT
- LONGITUDINALNE RAZISKAVE
- PANELNE RAZISKAVE
- SEKUNDARNA ANALIZA
- PRIMERJALNO RAZISKOVANJE
- ŠTUDIJE PRIMERA
- ANALIZA VSEBINE (DOKUMENTOV, BESEDIL...)
- TERENSKO PARTICIPATIVNO RAZISKOVANJE
- AKCIJSKE RAZISKAVE

TEORIJA:

- BISTVENE SO NASLEDNJE SESTAVINE TEORIJE:
 - POJMI
 - SPREMENLJIVKE
 - HIPOTEZE
- TEORIJA JE IZHODIŠČE (KLASIČNEGA) KONCEPTA ZNANSTVENE POJASNITVE

VRSTE POJMOV: KALSIFIKACIJA "STVARI", KI JIH ZNANSTVENIKI MERIJO (A.Kaplan):

- DIREKTNI OPAZOVALNI POJMI
- INDIREKTNI OPAZOVALNI POJMI
- KONSTRUKTI - TEORETSKI POJMI

KONCEPTUALIZACIJA:

- POJEM IN TERMIN
- NOMINALNA DEFINICIJA (ODVISNA OD NPR. TEORETSKEGA OKVIRA)
- OPERACIONALNA DEFINICIJA (INDIKATORJI)
- KONCEPTUALIZACIJA (KAJ RAZUMEMO POD DOLOČENIM TERMINOM; DIMENZIONIRANJE)

HIPOTEZE

- TRDITVE, KI ZAJEMAJO PREDMET IN CILJE RAZISKOVANJA V NAJŠIRŠEM OBSEGU
- GOVORIJO O LASTNOSTIH POJAVOV IN/ALI O ZVEZAH MED POJAVI OZ. NJIHOVIMI LASTNOSTMI
- BISTVENI SESTAVNI ELEMENT HIPOTEZE JE SPREMENLJIVKA SPREMENLJIVKE
- RAZČLENITEV TEORETSKIH POJMOV
- INŠTRUMENT ZA PRIBLIŽEVANJE K OBJEKTU RAZISKAVE
- MERLJIVE LASTNOSTI OPAZOVANIH POJAVOV OZ. OBJEKTOV RAZISKOVANJA
- LASTNOSTI, KI SE OD PRIMERA DO PRIMER (LAHKO) RAZLIKUJEJO

- HIPOTEZE MORAJO BITI:

- PREVERLJIVE
- POVEZANE Z RESNIČNOSTJO
- DOBRE HIPOTEZE...
- VSEBUJEJO AFIRMATIVNE TRDITVE,
- NJIHOVA VSEBINA JE JASNA,
- SO TEORETSKO UTEMELJENE
- OBLIKOVANJE HIPOTEZ:
- DEDUKCIJA (teorija),
- INDUKCIJA,
- ANALOGIJA,
- ZDRAV RAZUM
- SISTEM HIPOTEZ:
- GENERALNE HIPOTEZE
- RAZČLENJUJOČE HIPOTEZE
- POSAMIČNE OZ. KONKRETNE HIPOTEZE

VZROČNOST IN POJASNITEV:

- DETERMINIZEM (naravoslovje in družboslovje)•VZROKU NUJNO SLEDI POSLEDICA IN TEGA NI MOGOČE SPREMENITI LE S PREPROSTO ODLOČITVIJO VOLJE. •VENDAR JE KONCEPT NUJNOSTI PROBLEMATIZIRAN IN GA IZPODRIVA KONCEPT VERJETNOSTI
- DVA MODELA POJASNITVE V DRUŽBOSLOVJU
- IDIOGRAFSKI»VSI VZROKI KONKRETNEGA POJAVA (zanima nas konkretna enota, pojav)
- NOMOTETSKI»BISTVENI VZROK (VSEH) POJAVOV ISTE VRSTE (zanimajo nas spremenljivke oz. lastnosti enot)

1. LASTNOSTI POSAMEZNIKA

- a.ABSOLUTNE: spol, višina dohodka (znesek v tolarjih), stališče
- b.RELACIJSKE: sociometrični status, mesto v socialnem omrežju
- c.PRIMERJALNE: os. dohodek (podpovprečen – nadpovprečen)
- d.KONTEKSTUALNE (pripisane): dohodek gospodinjstva, velikost kraja bivanja

2. LASTNOSTI "KOLEKTIVA"

- a.ANALITIČNE: spolna struktura parlamenta (% žensk)
- b.STRUKTURALNE: odtujenost stanovanjske soseske, "demokracija" politične stranke
- c.GLOBALNE: površina države, dejavnost podjetja

3. LASTNOSTI PRODUKTOV ČLOVEKOVEGA DELOVANJA

- a.ABSOLUTNE: obseg časopisnega članka, politična usmeritev strankarskega programa
- b.DISTRIBUTIVNE: gledanost TV oddaje, razširjenost nekega vrednotnega sistema v državi

MERJENJE:

- KONČNI ČLEN V VERIGI OPERACIONALIZACIJE
- KAJ MERIMO: ENOTE OPAZOVANJA IN NJIHOVE LASTNOSTI
- KLASIFIKACIJA OBJEKTOV MERJENJA: OZNAČEVANJE S SIMBOLI
- REZULTAT MERJENJA SO PODTAKI: MERJENJE KOT ZBIRANJE PODATKOV

DEJAVNIKI IZBIRE MERSKIH INŠTRUMENTOV:

- TIP ENOTE OPAZOVANJA
- LASTNOSTI, KI JIH OPAZUJEMO
- OPERACIONALNE DEFINICIJE MERJENIH SPREMENLJIVK
- IZBRANI INDIKATORJI
- POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV
- PRIČAKOVANA NATANČNOST MERJENJA

FUNKCIJE MERSKIH LESTVIC:

- MERJENJE
- POMOČ PRI DEFINIRANJU SESTAVLJENIH SPREMENLJIVK
- ONEMOGOČANJE PRISTRANOST PRI MERJENJU "OBČUTLJIVIH" STALIŠČ
- MOŽNOST NATANČNEGA MERJENJA
- VEČJA VELJAVNOST IN ZANESLJIVOST MERJENJA

VRSTE SESTAVLJENIH LESTVIC:

- SUMACIJSKI RANG (INDEKSI)
- THURSTONOVA LESTVICA
- LIKERTOVA LESTVICA
- GUTTMANOVA LESTVICA
- SEMANTIČNI DIFERENCIAL
- FAKTORSKA LESTVICA

THURSTONOVA LESTVICA (THURSTONE & CHAVE, 1929):

- "NAVIDEZNO" ENAKI INTERVALI

- VSE TRDITVE "MERIJO" ISTI KONCEPT - LEŽIJO NA ISTI DIMENZIJI

POSTOPEK:

- IZBOR TRDITEV, KI IZRAŽAJO RAZLIČNO INTENZIVNOST MERJENEGA STALIŠČA
- OCENA (RAZVRSTITEV) IZBRANIH TRDITEV S POMOČJO "SODNIKOV"
- PRIPISOVANJE LESTVIČNE VREDNOSTI VSAKI TRDITVI S POMOČJO MEDIANE
- KONČNI IZBOR TRDITEV - IZBRANE SO TISTE TRDITVE, PRI KATERIH SO BILE OCENE SODNIKOV NAJBOLJ ENOTNE (OBIČAJNO 11 TRDITEV, LAHKO TUDI 9 ALI 7)
- OD ANKETIRANCEV SE PRIČAKUJE, DA IZBEREJO TRDITVE, KI JE NAJBLIŽJA NJIHOVEMU STALIŠČU (TRDITVE SO

RAZPOREJENE V SLUČAJNEM ZAPOREDJU)

LIKERTOVA LESTVICA: (R.LIKERT, 1936)

- DO ISTEGA ŠTEVILA TOČK SE PRIDE NA RAZLIČNE NAČINE
- VSE TRDITVE "MERIJO" ISTI KONCEPT - LEŽIJO NA ISTI DIMENZIJI

POSTOPEK:

- IZBOR TRDITEV, KI IZRAŽAJO RAZLIČNO INTENZIVNOST MERJENEGA STALIŠČA
- ANKETIRANJE: OD ANKETIRANCEV SE PRIČAKUJE, DA SE O VSAKI TRDITVI OPREDELIJO NA ORDINALNI LESTVICI (OBIČAJNO 1-5), KAKO MOČNO SE Z NJO STRINJAJO ALI NE STRINJAJO
- SEŠTEVANJE ODGOVOROV
- UGOTAVLJANJE KORELACIJE POSAMEZNIH TRDITEV S CELOTNO LESTVICO
- UGOTAVLJANJE DISKRIMINANTNE MOČI POSAMEZNIH TRDITEV
- IZLOČANJE NEUSTREZNIH TRDITEV IN PONOVRNO OBLIKOVANJE LESTVICE (SEŠTEVANJE ODGOVOROV)

SEMANTIČNI DIFERENCIAL (POLARITETNI PROFIL)

- PARI PRIDEVNIKOV - POMEN OZ. ODNOS DO KONCEPTOV
- DO ISTEGA ŠTEVILA TOČK SE PRIDE NA RAZLIČNE NAČINE
- LESTVIČNI ITEM-i "MERIJO" ISTI KONCEPT
- MOŽNA JE INTERVALNA RAVEN MERJENJA - KOT PRI LIKERTOVI

GUTTMANOVA LESTVICA

- MERI TAKO STALIŠČA KOT RAVNANJA
- KUMULATIVNA SERIJA MONOTONIH VPRAŠANJ
 - MONOTONOST - DIHOTOMNA VPRAŠANJA "DA-NE"
 - KUMULATIVNOST - ISTO ŠTEVILO TOČK VEDNO NA ISTI NAČIN
- ENODIMENZIONALNOST
 - VSA VPRAŠANJA MERIJO ISTO TEORETIČNO SPREMENLJIVKO

PROBLEM KVALITETE MERJENJA:

- KOREKTNA UPORABA USTREZNIH MERSKIH INŠTRUMENTOV - REDUCIRANJE MERSKIH NAPAK NA MINIMUM
- NA REZULTAT MERJENJA VPLIVA:
 - merski inštrument
 - dejanska vrednost merjene spremenljivke
 - slučajne in sistematične napake
- ALI SE IZMERJENA VREDNOST UJEMA Z DEJANSKO VREDNOSTJO?
- PROBLEM: POZNAMO LE IZMERJENO VREDNOST
- ODGOVORE NA TA VPRAŠANJA PONUJATA KONCEPTA VELJAVNOSTI IN ZANESLJIVOSTI

A. VELJAVNOST

- MERJENJE JE VELJAVNO, ČE...
- MERIMO TISTO, KAR ŽELIMO MERITI
- MERIMO TOČNO
- MERJENJE JE VELJAVNO, ČE MERIMO ZANESLJIVO

B. ZANESLJIVOST

- KRITERIJ ZANESLJIVOSTI MERJENJA JE DEJANSKA VREDNOST, KI PA JE NE POZNAME. ZATO...
- O ZANESLJIVOSTI GOVORIMO, KADAR VEČKRATNE PONOVIŠTE MERJENJA DAJO ISTI REZULTAT

C. ASIMetriJA

- MERJENJE JE VELJAVNO LE ČE JE ZANESLJIVO. Vendar - MERJENJE JE LAHKO ZANESLJIVO TUDI ČE NI VELJAVNO

VSEBINSKA VELJAVNOST

- ALI Z MERSKO LESTVICO V CELOTI POKRIJEMO VSEBINO MERJENEGA KONCEPTA (TEORETSKE SPREMENLJIVKE)
- PREIZKUS TAKŠNE VELJAVNOST JE STVAR (SUBJEKTIVNE) PRESOJE RAZISKOVALCA
- TEŽAVE:
 - ČE NI SOGLASJA O DEFINICIJI MERJENE (TEORETSKE) SPREMENLJIVKE
 - ČE GRE ZA VEČDIMENZIONALNOST MERJENEGA POJAVA
 - ČE JE MERSKI INŠTRUMENT SEŠTAVLJEN - VSEBUJE VELIKO INDIKATORJEV

KRITERIJSKA VELJAVNOST

- KRITERIJ VELJAVNOSTI PREDŠTAVLJA DRUG INDIKATOR ("PREIZKUŠEN MERSKI INŠTRUMENT"), ZA KATEREGA VEMO, DA KORELIRA S SPREMENLJIVKO, KI JO ŽELIMO IZMERITI
- DVE VRŠTI KRITERIJSKE VELJAVNOSTI:
 - NAPOVEDNA VELJAVNOST
 - SOČASNA VELJAVNOST

VELJAVNOST KONŠTRUKTA

- IZHAJA IZ PREDPOSTAVKE O ZNANI (ŠTABILNI) POVEZANOSTI MED DVEMA TEORETSKIMA SPREMENLJIVKAMA
- ČE INDIKATORJI (MERSKI INŠTRUMENTI), KI MERIJO TAKŠNI DVE SPREMENLJIVKI, MED ŠABO KORELIRAJO V ŠKLADU S TEORETSKO PREDPOSTAVKO, GOVORIMO O VELJAVNOSTI KONŠTRUKTA
- EDINA VRŠTA VELJAVNOSTI, KI JE TEORETSKO UTEMELJENA - UGOTAVLJANJE LOGIČNE ZVEZE MED OPERACIJO MERJENJA IN TEORIJO

OCENJEVANJE ZANESLJIVOSTI:

1. PONOVIŠTE POSTOPKA MERJENJA NA ISTIH ENOTAH
 - METODA RETESTA

- METODA ALTERNATIVNE OBLIKE (manj uporabna)
- 2. MERJENJE Z VEČ ENAKOVREDNIMI MERILI V ISTEM ČASU (“paralelne” metode)
- RAZPOLOVITEV (“split-halves” metoda)
- NOTRANJA KONSISTENTNOST
- KOMONENTNA IN FAKTORSKA ANALIZA

BISTVENI ELEMENTI ANKETE (DEFINICIJA)

- ZBIRANJE PODATKOV S SPRAŠEVANJEM
- KOMUNIKACIJA ANKETAR - ANKETIRANEC (VPRAŠANJE - ODGOVOR)
- VNAPREJ PRIPRAVLJEN INŠTRUMENT (VPRAŠALNIK KOT “MERSKI INŠTRUMENT”)
- STANDARDIZACIJA (primerljivost podatkov)
- KVANTIFIKACIJA
- VZORČENJE (možnost posploševanja)

PROBLEMI, PRIMERNI ZA ANKETNO RAZISKAVO:

- ENOTA ANLIZE: PRAVILOMA POSAMEZNIK (lahko tudi skupina, institucija, interakcija, dogodek...)
- OPIS POPULACIJE, KI JE NI MOGOČE OPAZOVATI NEPOSREDNO
- STALIŠČA, PREPRIČANJA, MNENJA, VREDNOTE...
- PRIČAKOVANJA
- ZNANJE
- OBNAŠANJE (preteklo, napoved...)*(SAMO)ZAZNAVE, OCENE
- ZNAČILNOSTI, LASTNOSTI, DEJSTVA

RAZLIČNE OBLIKE ANKET

A. ENA ČASOVNA TOČKAB. LONGITUDINALNE RAZISKAVE

–PANEL

–TREND

C. PRIMERJALNE RAZISKAVE

D. VRSTE ANKETE GLEDE NA IZVEDBO SPRAŠEVANJA

- NEPOSREDNI INTERVJU - “FACE TO FACE”
- TELEFONSKA ANKETA
- POŠTNA ANKETA
- SKUPINSKA (VODENA) ANKETA
- RAČUNALNIŠKA ANKETA (NPR. PREK INTERNETA)

NAČRTOVANJE ANKETE (KLJUČNE FAZE)

1. KONCEPTUALIZACIJA

- CILJI RAZISKAVE, TEORETSKI OKVIR
- POPULACIJA IN ENOTA RAZISKAVE
- SPREMENLJIVKE

2. VZOREC3. OPERACIONALIZACIJA

- PRIPRAVA VPRAŠALNIKA (MERSKI INŠTRUMENTI)

4. USPOSABLJANJE ANKETARJEV

5. TERENSKA FAZA (ANKETIRANJE)

6. VNOS PODATKOV

TRIJE OSREDNJI ELEMENTI ANKETE:

- VZOREC
- VPRAŠALNIK
- ANKETIRANJE - TERENSKA FAZA

VZOREC:

- ELEMENT
enota analize, ki se lahko razlikuje od enote opazovanja
- POPULACIJA
teoretično definiran agregat enot analize
- RAZISKOVANA POPULACIJA
- VZORČNA ENOTA
- VZORČNI OKVIR (seznam)
- OPAZOVANA ENOTA ("vir informacij")
- SPREMENLJIVKA
- PARAMETER
"sumarni" opis spremenljivke na populaciji
- STATISTIKA
"sumarni" opis spremenljivke na vzorcu
- VZORČNA NAPAKA IN INTERVAL ZAUPANJA

VZORČNI NAČRTI:

- SLUČAJNI (VERJETNOSTNI) VZORCI
 - ENOSTAVNI SLUČAJNI VZOREC
 - SISTEMATIČNI VZOREC (S SLUČAJNIM IZHODIŠČEM)
 - STRATIFICIRAN VZOREC
 - VEČSTOPENJSKI (SKUPINSKI) VZOREC
- NESLUČAJNI VZORCI
 - "NAMENSKI" VZOREC
 - KVOTNI VZOREC
 - "SNEŽENA KEPA" ("SNOW-BALL" VZOREC)

VZOREC IN MOŽNE NAPAKE:

- VZORČNI OKVIR
- NAČIN IZBIRE ENOT (VZORČNI NAČRT)
- REPREZENTATIVNOST VZORCA
- VELIKOST VZORCA
- ODKLONITVE ODGOVOROV
- VZORČNA NAPAKA (pri slučajnem vzorcu jo je praviloma vedno mogoče oceniti) - INTERVAL ZAUPANJA, KI NAM POVE NATANČNOST KONKRETNE STATISTIKE NA VZORCU (VERJETNOST, DA SE DEJANSKI PARAMETER NAHAJA V DOLOČENEM INTERVALU)

VIRI NAPAK V ANKETNI SITUACIJI

1.VPRAŠALNIK

- STRUKTURA (VRSTNI RED VPRAŠANJ, FORMULACIJA VPRAŠANJ...)

2. ANKETAR

–LASTNOSTI IN VEDENJE

3. ANKETIRANEC - NJEGOVE LASTNOSTI OKOLIŠČINE

–“TRETJA OSEBA

–DRUŽBENE RAZMERE

–VRSTA ANKETE

VPRAŠALNIK

A. DVOJNA FUNKCIJA

1. PRIDOBIVANJE PODATKOV V SKLADU S CILJI RAZISKAVE

2. VZPOSTAVLJANJE OPTIMALNEGA ODNOSA ANKETAR - ANKETIRANEC

B. PRIPRAVA VPRAŠALNIKA

1. CILJI ANKETE (RAZISKAVE)

2. TEORETIČNA IZHODIŠČA, OPERACIONALIZACIJA

3. PRILAGAJANJE OPERACIONALNEGA NAČRTA (VPRAŠALNIKA) OKOLJU

4. FORMALNA OBLIKA IN STRUKTURA (tipi vprašanj, vrstni red, število vprašanj, stopnja standardizacije...)

PRILAGAJANJE VPRAŠALNIKA OKOLJU

A. VSEBINA VPRAŠANJ

–NAJ BO PRILAGOJENA ŽIVLJENSKIM IZKUŠNJAM ANKETIRANCEV

–B. JEZIK ANKETE

–KNJIŽNI, INFORMATIVNI, ČIMBOLJ STANDARDIZIRAN

–C. RAVEN ZAHTEVNOSTI OZ. POZNAVANJE PROBLEMATIKE

–TERMINOLOGIJA, VRSTA PODATKOV

STRUKTURA IN OBLIKA VPRAŠALNIKA TIPI VPRAŠANJ

•ODPRTA VPRAŠANJA

–NESTANDARDIZIRANO

–TUDI INFORMACIJE, KI NISO V NAPREJ PRIČAKOVANE

–IZURJENI ANKETARJI

•POLODPRTA VPRAŠANJA

–ODPRTI DEL JE REDKO IZKORIŠČEN - TAKO S STRANI ANKETIRANCEV KOT ANALITSKO

•ZAPRTA VPRAŠANJA

–STANDARDIZACIJA

–MOŽEN VEČJI OBSEG

–ZAVAJAJOČA PREDSTAVA O OBJEKTIVNOSTI

–NEVARNOST MEHANIČNEGA ODGOVARJANJA

FORMULACIJA VPRAŠANJ IN PONUJENIH ODGOVOROV

•UBESEDITEV (VERBALIZACIJA, “WORDING”) VPRAŠANJ IN ODGOVOROV

–UPORABA RAZLIČNIH TERMINOV LAHKO DA RAZLIČNE IN NEPREDVIDLJIVE REZULTATE

•DOLŽINA LESTVICE OZ. ŠTEVILO PONUJENIH ODGOVOROV TER

VRSTNI RED PONUJENIH ODGOVOROV

–OBOJE VPLIVA NA IZBIRO ODGOVORA

- (NE)URAVNOTEŽENOST LESTVIC

–NPR. PROBLEM PONUJENE “SREDNJE ALTERNATIVE”

- POJASNILO PRED ALI V SAMEM VPRAŠANJU (DOLŽINA VPRAŠANJA)

- LESTVICE - VERBALNO IZRAŽANJE “KVANTITATIVNIH” STANJ ALI ŠTEVILSKA LESTVICE

NEKAJ ZAHTEVE GLEDE FORMULACIJE VPRAŠANJ

- JASNOST IN PRECIZNOST

- IZOGIBANJE “DVOJNIM” VPRAŠANJEM

- KOMPETENTNOST RESPONDENTA

- VPRAŠANJA MORAJO BITI RELEVANTNA

- KRATKA VPRAŠANJA (TRDITVE) SO BOLJŠA

- IZOGIBATI SE NEGATIVNIM TRDITVAM

- IZOGIBATI SE VREDNOTNO NABITIM IZRAZOM

- IZOGIBATI SE PRISTRANIM FORMULACIJAM

VRSTNI RED VPRAŠANJ

ZAGOTAVLJANJE ČIMBOLJ TEKOČEGA RAZGOVORA IN

SPROŠČENEGA VZDUŠJA

- LOGIČNOST - VRSTNI RED NAJ SLEDI VSEBINI

- LAŽJA VPRAŠANJA NA ZAČETKU IN NA KONCU

- PROBLEM KONTEKSTA VPRAŠANJ

–VSEBINA PREDHODNIH VPRAŠANJ VPLIVA NA ODGOVORE

–UMESTITEV VPRAŠANJ (TABELA KOT KONVERZACIJSKI KONTEKST)

- PROBLEM ZAPOREDJA SPLOŠNIH IN SPECIFIČNIH VPRAŠANJ (npr. asimilacijski in kontrastni učinek)

TEORIJA KOGNITIVNE DISONANCE IN ANKETA

- PSIHIČNO NEUGODJE (“DISONANCA”) ANKETIRANCA, KO JE POSTAVLJEN PRED ZAHTEVO PO IZRAŽANJU MNENJA

- MOTIVIRANOST, DA TO NEUGODJE RAZREŠI

- OBLIKOVANJE MNENJA IN ODGOVORA V SAMEM KONTEKSTU ANKETE

- POMEMBEN DEJAVNIK PRI TEM JE ANKETNI INSTRUMENT - VPRAŠALNIK

VEČSTOPENJSKI PROCES ODGOVARJANJA NA ANKETNA VPRAŠANJA

- RAZUMEVANJE IN INTERPRETACIJA VPRAŠANJ

- PRIKLIC INFORMACIJ

- OBLIKOVANJE MNENJA

- IZBOR MODALITET (PONUJENIH ODGOVOROV)

- SPOROČANJE MNENJ ANKETARJU

PODATKI:

- REZULTAT MERJENJA
- SISTEMATIČNO UREJENE IN POJMOVNO STRUKTURIRANE MANIFESTNE LASTNOSTI POJAVOV OZ. OBJEKTOV OPAZOVANJA
- DVA BISTVENA ELEMENTA PODATKOV:
 1. ENOTE OPAZOVANJA (E_i)
 2. LASTNOSTI, KI SMO JIH MERILI (X_i)

PRIPRAVA PODATKOV ZA ANALIZO

- KODIRANJE
 - DOLOČANJE KATEGORIJ IN NJIHOVIH ŠIFER
 - KODIRNA KNJIGA (“codebook”)
- VNOS PODATKOV
 - DIREKTNO
 - INDIREKTNO
- “ČIŠČENJE” PODATKOV
 - DOPUSTNE “ŠIFRE”
 - LOGIČNA KONTROLA
- “ORODJE” ZA OBDELAVO PODATKOV
 - PROGRAMSKI PAKETI
- SHRANJEVANJE PODATKOV
 - ARHIVI PODATKOV

MED DVEMA SPREMELJIVKAMA LAHKO RAZISKUJEMO...

- “SIMETRIČNO” ZVEZO, KORELACIJO in/ali
- “ASIMETRIČNO” ZVEZO, VZROČNOST

KONTINGENČNE TABELE

POVEZANOST MED NOMINALNIMI SPREMENLJIVKAMI

ŠTIRJE PRINCIPI (J.DAVIS):

1. ŠTEVILKE MORAJO PRIPOVEDOVATI “ZGODBO” IN “ZGODBA” MORA TEMELJITI NA ŠTEVILKAH
2. GRAFI SO BISTVENI
3. “KAJ JE VZROK” SO NAJBOLJŠE ZGODBE
4. ZGODBE SO ZA PUBLIKO

ANALIZA VARIANCE (PRIMERJAVA POVPREČIJ)

- ODVISNA SPREMENLJIVKA: INTERVALNA ALI RAZMERNOSTNA
- NEODVISNA(E) SPREMENLJIVKA(E): NOMINALNA(E) ALI ORDINALNA (E)
- PRIMERJAVA VARIANC ODVISNE SPREMENLJIVKE:
 - VARIANCA MED KATEGORIJAMI NEODV.SPR. (POJASNITEV)
 - VARIANCE ZNOTRAJ KATEGORIJ
- PRIMERJAVA POVPREČIJ ODVISNE SPREMENLJIVKE: RAZLIKE MED KATEGORIJAMI NEODV.SPR.

KLASIFIKACIJE, TIPOLOGIJE IN RAZVRŠČANJE V SKUPINE

PROBLEM KLASIFIKACIJE SE LAHKO POJAVI NA DVA NAČINA:

- A) KOT PROBLEM OPERACIONALIZACIJE
- B) KOT CILJ RAZISKOVANJA

ZATO TUDI RAZLIČNA POJMOVANJA KONCEPTA, KI GA OZNAČUJEMO S TERMINOM "KLASIFIKACIJA"

TRIBE MOŽNI POMENI TERMINA "KLASIFIKACIJA" (A.MARRADI, 1990)

ČLENITEV

INTELEKTUALNA OPERACIJA ČLENITVE POJMA - OD NAJSPLOŠNEJŠE RAVNI K VEČ POJMOV NA NIŽJI STOPNJI SPLOŠNOSTI

ZDRUŽEVANJE

RAZVRSTITEV OBJEKTOV V DVE ALI VEČ PODSKUPIN PO PODOBNOSTI GLEDE NA ENO ALI (BOLJ OBIČAJNO) VEČ LASTNOSTI

UVRŠČANJE RAZVRSTITEV OBJEKTOV V VNAPREJ DOLOČENE RAZREDE ALI TIPE

TRI VRSTE KLASIFIKACIJ

1. KLASIFIKACIJSKA SHEMA DELITEV NA PODLAGI ENEGA KRITERIJA (DIMENZIJE, SPREMENLJIVKE)

2. TIPOLOGIJA DELITEV NA PODLAGI VEČ KRITERIJEV (SPREMENLJIVK); LAHKO GRE ZA "ČLENITEV" ALI ZA "ZDRUŽEVANJE"

3. TAKSONOMIJA DELITEV NA PODLAGI VEČ KRITERIJEV V ZAPOREDJU SKOZI SERIJO "ČLENITEV"

KOMPONENTNA ANALIZA IN FAKTORSKA ANALIZA
KLASIFIKACIJA KOT "RAZVRŠČANJE" SPREMENLJIVK
KRITERIJ: POVEZANOST (KORELACIJA) MED (INTERVALNIMI) SPREMENLJIVKAMI

IDEJA: ZA POVEZANIMI SPREMENLJIVKAMI SE SKRIVA SPLOŠEN POJEM OZ. "LATENTNA SPREMENLJIVKA" ("FAKTOR")

FAKTORSKA LESTVICA

•IZHODIŠČE

–NABOR TRDITEV - KOT PRI LIKERTOVI LESTVICI

–UGOTOVLJENE KORELACIJE MED TRDITVAMI

–HIPOTEZA, DA VEČJE ŠTEVILO TRDITEV LEŽI NA ISTI DIMENZIJI

–ČE TO DRŽI SE TA DIMENZIJA POJAVI KOT FAKTOR, KI GA LAHKO RAZUMEMO KOT LESTVICO

••LESTVICA NI VNAPREJ DEFINIRANA (KOT LIKERTOVA), AMAPAK JE IZPELJANA IZ PODATKOV

••KONCEPT (LATENTNO SPREMENLJIVKO), KI GA LESTVICA MERI OPIŠEMO NA PODLAGI TRDITEV ("ITEM-ov), KI NAJBOLJ KORELIRAJO S FAKTORJEM

"KONTROLIRANOST" PRI EKSPERIMENTU

- KONTROLA EKSPERIMENTALNE SITUACIJE (OKOLJA, POGOJEV)
- EKSPERIMENTALNA IN KONTROLNA SKUPINA (“ENAKOST” SKUPIN)
- KONTROLA NEODVISNE SPREMENLJIVKE (EKSPERIMENTALNI STIMULUS) MANIPULACIJA Z NEODVISNO SPREMENLJIVKO
- KONTROLA ODVISNE SPREMENLJIVKE MERJENJE ODVISNE SPREMENLJIVKE PRED IN PO MANIPULACIJI Z NEODVISNO SPREMENLJIVKO

MEDČASOVNE ANALIZE

- MEDČASOVNA ANALIZA KOT PRIMERJALNA RAZISKAVA
- OPAZOVANJE ENE DRUŽBE V RAZLIČNIH FAZAH NJENEGA RAZVOJA
- MEDČASOVNA ANALIZA IN ELEMENTI EKSPERIMENTALNE LOGIKE
- MERJENJE POJAV V VEČ ČASOVNIH TOČKAH - ISKANJE DEJAVNIKOV SPREMEMBE V ČASU

LONGITUDINALNE ANKETNE RAZISKAVE

- OPAZOVANJE SPREMEMB NA RAVNI CELOTE - TREND
- SPREMEMBE STALIŠČ V ČASU - ODRAZ DRUŽBENIH SPREMEMB

PANELNA RAZISKAVA

- OBLIKA MEDČASOVNE ANALIZE
- OPAZOVANJE ISTIH ENOT V NAJMANJ DVEH ČASOVNIH TOČKAH GLEDE ISTIH ZNAČILNOSTI•PANEL VS. TREND
- TREND: LE “NETO” SPREMEMBE NA CELOTNI POPULACIJI
- PANELNA RAZISKAVA: SPREMEMBE PRI POSAMEZNIH ENOTAH OPAZOVANJA

PANELNA RAZISKAVA; NEKATERE MOŽNOSTI ANALIZE

- (NE)STABILNOST POSAMEZNIH “POZICIJ”
- PRIMERJAVA DIAGONALE IN ROBNIH FREKVENC
- SMERI PREHODOV - UGOTAVLJANJE POZICIJ, KI SO SI “NAJBLIŽJE”
- MED KATERIMI POZICIJAMI JE NAJVEČ PREHODOV
- POJASNJEVANJE RAZLOGOV ZA SPREMINJANJE “INDIVIDUALNIH” POZICIJ
- UVEDBA NOVIH SPREMENLJIVK (3-D TABELLE)

PANELNA RAZISKAVA; PROBLEM ZANESLJIVOSTI IN VELJAVNOSTI

- PROBLEM REALIZACIJE ENAKEGA VZORCA OB PONOVIH
- ANONIMNOST JE VPRAŠLJIVA
- PROBLEM MERSKIH INSTRUMENTOV (STABILNOST OZ. ZANESLJIVOST)
- UČINKI PRVE MERITVE (ŠE POSEBEJ PRI MERJENJU STALIŠČ)

SEKUNDARNA ANALIZA

- RAZISKOVANJE BREZ VSTOPANJA V RAZISKOVANO OKOLJE
- RAZISKOVANJE NA PODLAGI OBSTOJEČIH PODATKOV
- UPORABA PODATKOV ZA NAMEN, KI SE RAZLIKUJE OD PRVOTNEGA NAMENA
- OBIČAJNI VIRI SO STATISTIČNI PODATKI IN PODATKI DRUGIH RAZISKAV
- ARHIVI (DRUŽBOSLOVNIH) PODATKOV

NEKATERE SLABOSTI SEKUNDARNE ANALIZE

- NEKATERE (SPLOŠNE) OMEJITVE
- DOSTOPNOST DO PODATKOV; PROBLEM AKTUALNOSTI; ENOTE ANALIZE IN NJIHOVE LASTNOSTI
- PROBLEMI VELJAVNOSTI IN ZANESLJIVOSTI
- NEUJEMANJE DEFINICIJ OPAZOVANIH KONCEPTOV
- OBSTOJEČI PODATKI LE KOT NADOMESTEK ZA KONCEPT, KI ZANIMA RAZISKOVALCA
- NI NADZORA NAD POTEKOM ZBIRANJA PODATKOV
- (NE)STABILNOST INDIKATORJEV
- (NE)EKVIVALENCA INDIKATORJEV
- MANJKAJOČI PODATKI

ANALIZA VSEBINE

- TEHNIKA ZBIRANJA PODATKOV IN ANALIZE VSEBINE TEKSTA OZ. SPOROČILA
- SPOROČILO: BESEDILO, GOVOR, PODOBA
- KVANTITATIVNA ALI KVALITATIVNA ANALIZA VSEBINE?
- TRIJE KLJUČNI RAZISKOVALNI PROBLEMI, ZA KATERE JE UPORABNA ANALIZA VSEBINE:
- VELIKE KOLIČINE TEKSTA
- (ČASOVNA) DISTANCA DO RAZISKOVANEGA PROBLEMA
- ODKRIVANJE SKRITIH (LATENTNIH) VSEBIN TEKSTA

POSTOPKI V OKVIRU ANALIZE VSEBINE

- FORMULACIJA RAZISKOVALNEGA PROBLEMA IN KONCEPTUALIZACIJA
- IDENTIFIKACIJA ENOTE ANALIZE
- VZORČENJE
- OPERACIONALIZACIJA - DEFINIRANJE SPREMENLJIVK IN OBLIKOVANJE KATEGORIJ ZA KODIRANJE
- MERJENJE IN KODIRANJE - ZBIRANJE PODATKOV
- ANALIZA ZBRANIH PODATKOV

ANALIZA VSEBINE; MERJENJE IN KODIRANJE

- SISTEM KODIRANJA JE REZULTAT OPERACIONALIZACIJE: pravila o tem, kako klasificirati opazovane enote
- KAJ MERIMO?
- pogostost

- usmerjenost
- intenzivnost
- prostor oz. obseg
- MANIFESTNE IN LATENTNE VSEBINE: problem zanesljivosti in veljavnosti

PRIMERJALNO RAZISKOVANJE: PRIMERJAVA ENE ALI VEČ “ENOT” V DVEH ALI VEČ DRUŽBAH, KULTURAH, DRŽAVAH, GLEDE ISTIH KONCEPTOV

- PRIMERJALNO RAZISKOVANJE (CILJI):
- RAZISKOVANJE RAZLIČNOSTI ALI PODOBNOSTI
 - IZPOPOLNJEVANJE (RAZVIJANJE) NOVIH TEORIJ
 - PREIZKUŠANJE IN DOPOLNJEVANJE TEORIJ
 - NAPOVEDOVANJE
 - INTERPRETACIJA DRUŽBENO POMEMBNIH POJAVOV

PRIMERJALNO RAZISKOVANJE:
 SISTEMATIČNO OPISOVANJE IN KLASIFIKACIJA ENOT
 PRIMERJAVE (SISTEMOV) JE PRVI IN NEIZOGIBNI CILJ PRIMERJALNEGA RAZISKOVANJA
 •POJASNITEV POJAVOV (RAZVIJANJE TEORIJ) V KONTEKSTU PRIMERJALNEGA RAZISKOVANJA PA JE MOŽNO LE NA PODLAGI NATANČNEGA OPISA IN KLASIFIKACIJE ENOT

PRIMERJALNO RAZISKOVANJE (ENOTA - SPREMENLJIVKA)

- POUDAREK NA ENOTI:
 - ZANIMA NAS RAZLIČNOST IN PODOBNOST (ŠTUDIJ PRIMEROV, KLASIFIKACIJA) ---> KLASIFIKACIJE IN TIPOLOGIJE (DRUŽBENO POMEMBNI POJAVI)
 - PREVLADUJOČE KVALITATIVNO
 - MANJ ENOT, KI SO NUJNO “ZNANE”
 - POUDAREK NA SPREMENLJIVKI:–ZANIMA NAS POVEZANOST OZ. VZROČNOST - TOREJ SPLOŠNE ZAKONITOSTI (RAZVOJ TEORIJE)
 - PREVLADUJOČE KVANTITATIVNO
 - (LAHKO) VEČ ENOT (npr. držav), KI SO LAHKO “ANONIMNE”
 - ZANIMAJO NAS LE NJIHOVE LASTNOSTI (ali je to še primerjalno)

ŠTIRJE TIPI (MEDNARODNIH) PRIMERJALNIH RAZISKAV

- ŠTUDIJE PRIMEROV–DRŽAVA KOT OBJEKT RAZISKOVANJA
- KULTURNO-KONTEKSTUALNE RAZISKAVE–DRŽAVA KOT KONTEKST - PREDSTAVLJA DOLOČEN SPLET OKOLIŠČIN
- MEDNARODNE RAZISKAVE–DRŽAVA KOT ENOTA (ZNAČILNOSTI DRŽAV SO SPREMENLJIVKE)
- “TRANSNACIONALNE” RAZISKAVE–DRŽAVA KOT DEL ŠIRŠEGA SISTEMA (NPR. EU), KI JE V BISTVU “ENOTA” ANALIZE

PROBLEM EKVIVALENCE V MEDNARODNIH RIMERJALNIH RAZISKAVAH

- LEKSICALNA EKVIVALENCA (PREVODI)
- FUNKCIONALNA (KONTEKSTUALNA) EKVIVALENCA
- POJMOVNA EKVIVALENCA (POMEN)
- MERSKA EKVIVALENCA (EKVIVALENCA INDIKATORJEV)
–ZANESLJIVOST (NA “MEDSISTEMSKI” RAVNI)
–VELJAVNOST (ZNOTRAJ VSAKEGA SISTEMA)

DIMENZIJE RAZLIKOVANJA MED POZITIVISTIČNO IN INTERPRETATIVNO PARADIGMO

- ONTOLOŠKA RAZLIKA
ZNAČAJ REALNEGA SVETA - NAČIN NJEGOVE EKSISTENCE
- EPISTEMOLOŠKA RAZLIKA
RELACIJE MED SUBJEKTOM IN OBJEKTOM SPOZNAVANJA
- AKSIOLOŠKA RAZLIKA (PROBLEM VREDNOT)
- PROBLEM POSPLOŠEVANJA (ALI JE MOŽNO?)
- KONCEPT VZROČNOSTI
RAZLIKOVANJE MED VZROKOM IN UČINKOM
- LOGIKA SPOZNAVANJA (INDUKCIJA - DEDUKCIJA)
- CILJI RAZISKOVANJA

FEMINISTIČNA SOCIOLOGIJA

1. ZAVESTNA PRISTRANOST
2. POGLED OD SPODAJ
3. AKTIVNA UDELEŽBA V “AKCIJI”
4. SPREMEMBA STANJA
5. RAZISKOVANJE - “OZAVEŠČANJE”
6. ŽENSKA INDIVIDUALNA IN DRUŽBENA ZGODOVINA
7. KOLEKTIVIZACIJA INDIVIDUALNIH IZKUŠENJ

KRITIKA “TRADICIONALNEGA” RAZISKOVANJA SPODBIJANJE KONCEPTOV:

- OBJEKTIVNOST
–PONOVLJIVOST, SUBJEKT-OBJEKT
 - VELJAVNOST
–OPERACIONALIZACIJA
 - ZANESLJIVOST
–STANDARDIZACIJA IN MERJENJE
- ### KLJUČNA PODROČJA UGOVOROV:
- METODOLOGIJA - RAZISKOVALNI POSTOPKI
 - RAZMERJE “SUBJEKT-OBJEKT”
 - DRUŽBENA POGOJENOST RAZISKOVANJA

ČIKAŠKA ŠOLA: •TRI NAČELA TERENKEGA DELA:

1. RAZISKOVATI LJUDI V NJIHOVEM “NARAVNEM” OKOLJU OZ. NA LICU MESTA
2. RAZISKOVATI LJUDI S POMOČJO NEPOSREDNE KOMUNIKACIJE

Z NJIMI

3. PRITI DO RAZUMEVANJA DRUŽBENEGA SVETA IN OBLIKOVATI
TEORETSKE TRDITVE O IZKUŠNJAH IN "PERSPEKTIVI" ČLANOV
RAZISKOVANE SKUPINE

ČIKAŠKA ŠOLA: ŽE TAKRAT SO BILI PRISOTNI VSI ELEMENTI
SODOBNE KVALITATIVNE METODOLOGIJE:
–POUDARJANJE EKSPLOKATIVNEGA PRISTOPA
–INTERPRETATIVNI PRISTOP
—POSTOPNO GENERIRANJE TEORETSKIH KONCEPTOV IZ
EMPIRIČNEGA GRADIVA
–SEKVENČNA ANALIZA
—VSI PA SO PREDPOSTAVLJALI POSEBEN POMEN TERENSKEGA
DELA OZ. OPAZOVANJA Z UDELEŽBO

TERENSKO RAZISKOVANJE IN OPAZOVANJE Z UDELEŽBO

•DEFINICIJA (H. Becker, 1970): PODALJŠANA UDELEŽBA
RAZISKOVALCA V DNEVNEM ŽIVLJENJU SKUPINE IN POSKUS
RAZISKOVALCA, DA SE POISTOVETI Z NORMAMI, VREDNOTAMI
IN OBNAŠANJEM SKUPINE

–•KLASIFIKACIJA OPAZOVANJA GLEDE NA NAČIN UDELEŽBE
(npr. Junker 1960, Gold 1969)

RAZISKOVALEC JE...

1. POPOLNI UDELEŽENEC
2. UDELEŽENEC KOT OPAZOVALEC
3. OPAZOVALEC KOT UDELEŽENEC
4. ČISTI OPAZOVALEC

ZAGOTAVLJANJE OBJEKTIVNOSTI, ZANESLJIVOSTI IN
VELJAVNOSTI V OKVIRU TERENSKEGA RAZISKOVANJA

•PRILAGAJANJE PRAVILOM KOMUNIKACIJE V RAZISKOVANEM
OKOLJU - "INTERNA" VELJAVNOST

••PRIKAZ POTEKA TERENSKEGA DELA OZ. "EKSPLIKACIJA
PRAVIL": ZAGOTAVLJANJE INTERSUBJEKTIVNE PREVERLJIVOSTI
OZ. PONOVLJIVOSTI

POTEK TERENSKO RAZISKAVE (POSAMEZNE FAZE):

•PRIPRAVA (EKSPLOKACIJA), LITERATURA, "DEFOKUSIRANJE"

•IZBOR LOKACIJE, "USTVARJANJE" DOSTOPA

•VSTOP V OKOLJE IN VZPOSTAVITEV SOCIALNIH ODNOSOV S
ČLANI SKUPINE

•PREVZETI SOCIALNO VLOGO, SPOZNATI SITUACIJO IN SE
RAZUMETI S ČLANI SKUPINE

•OPAZOVANJE, POSLUŠANJE, ZBIRANJE KVALITATIVNIH
PODATKOV

•PRVE ANALIZE, OBLIKOVANJE IN OVREDNOTENJE DELOVNIH
HIPOTEZ

- FOKUSIRANJE NA POSEBNE VIDIKE V SITUACIJI, "TEORETSKO VZORČENJE"
- TERENSKI INTERVJUJI Z INFORMANTI
- "DEANGAŽIRANJE" IN ZAPUSTITEV OKOLJA
- DOKONČANJE ANALIZ IN PISANJE POROČILA

AKCIJSKO RAZISKOVANJE

- BISTVO - VNOS SPREMEMB V OKOLJE
- RELACIJA "SUBJEKT - SUBJEKT"
- DEOBJEKTIVIZACIJA
- MULTIMETODSKI PRISTOP (PRILAGAJANJE METOD ZBIRANJA PODATKOV TIPU INFORMACIJ)
- APLIKATIVNOST
- Poudarek na proceduri